

УДК 1:316+130.2**М.О. МИХАЙЛОВА** (аспірант кафедри філософії)

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир

E-mail: mihailova-marina@inbox.ru

**ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ РЕНЕСАНС VS ГЛОБАЛЬНА КУЛЬТУРА:
СУЧАСНИЙ ВИМІР**

Останні десятиріччя ХХ століття в світовому культурологічному дискурсі одержали назву ери "етнічного ренесансу". У статті аналізується протистояння етнокультурного ренесансу глобальній культурі, а також генеза ренесансу в розвитку етнічності, самоусвідомлення етнічних рис та свідомості, з метою подолання етнічних конфліктів. Обґрунтовується, що домінуючим чинником розвитку сучасного світу є глобалізація соціокультурних процесів. Охарактеризовано розвиток сучасного суспільства з урахуванням глобалізаційних тенденцій, наслідків поширення інформаційних технологій та їх впливу на культуру. У статті досліджується констатуюча роль культури у процесі глобалізації, що обумовлена потенційно-глобальними наслідками культурно-насичених "локальних" дій; уніфікація культури, що несе у собі ризики не лише для окремої особистості, але й для суспільства в цілому. Аналізуються проблеми опису тенденцій сучасної культури. Розглядаються перспективи збереження етнічної культури у контексті протилежних за характером процесів глобалізації та регіоналізації. Автор доходить висновку, що глобалізація, інтенсифікуючи мультикультурну взаємодію, сприяє взаємопроникненню різних етнокультур, на основі чого відбувається формування толерантності в інтернаціоналізуючому соціумі.

Ключові слова: етнокультурний ренесанс, культура, глобальна культура, етнічність, глобалізація, ідентичність.

Вступ

Сучасні процеси глобалізації та модернізації спричиняють зародження й розвиток етнонаціональних та етнополітичних процесів, визначають їх характер, напрямки, швидкість і глибину. Водночас етнонаціональні та етнополітичні процеси мають власні закономірності розвитку, впливають на інші соціально-політичні процеси, значною мірою визначають поступ людської цивілізації. Сьогодні є всі підстави говорити про етнополітичну глобалізацію, як історичний об'єктивний процес поширення по всій земній кулі етнонаціональних та етнополітичних ідей і концепцій, піднесення етнічного ренесансу, посилення політизації етнічності, вибуху етніцизму, поглиблення етнічної фрагментації та ін., а також про етнополітичну модернізацію, суть якої полягає у пошуках народами багатонаціональних та поліетнічних держав адекватних і оптимальних відповідей на виклики часу, зокрема, оновлення й осучаснення ними форм, характеру і змісту своїх держав, державних утворень та міждержавних об'єднань. Етнокультурний ренесанс у всьому світі – характерний показник перехідного періоду світової спільноти до нових етнополітичних цінностей.

Мета статті полягає у висвітленні основних тенденцій та перспектив етнокультурного ренесансу як альтернативи експансії глобальної масової

культури в умовах сьогодення.

Обговорення проблеми

Ще з кінця XIX століття у світі почала утверджуватись думка, що в міру того, як людство буде просуватись від традиційного до постіндустріального суспільства етнічні особливості й відмінності будуть поступово зникати, етнічні групи асимілюватись, а твердження про спільне етнічне походження будуть визнані міфами і поступово забуті. Особливі надії при цьому покладались на вплив процесів глобалізації та модернізації. Менш ніж за 50 років світ перейшов від біполярної структури до уніполярної, у сфері культури був період очевидного домінування США. Сьогодні отримала поширення багатополярна культура, відштовхуючись від якої створювалась глобальна культура. У світовій історії був момент, коли людство повірило у кінець історії, національних культур, у глобалізовану культуру, що постає сумішшю Голівуду, кока-коли та імперії McDonalds. Тому кінець біполярного світу та встановлення багатополярного відповідають культурній моделі, котру вважають унікальною, "розмішеною" деякими фольклорними елементами слов'янської, африканської, латинської культур. Така модель і отримала назву глобальної культури [1]. XXI століття ознаменувалося перерозподілом сфери впливу глобальної, регіональної та національної культур. Кожна людина сьогодні в однаковій мірі має доступ до своєї етнічної культури, національної культури, регіональної та світової глобальної культури як у масовому, так і у класичному варіанті. Кожен має змогу обирати, що йому ближче. Тим паче, що за різноманітністю напрямків, жанрів, методів, носіїв культурної продукції, сьогодення пішло набагато далі від усієї попередньої історії людства. У процесі свого стрімкого розвитку глобальна культура починає витісняти етнічні та національні культури зі звичних середовищ існування (телебачення, кіно, радіо, інтернету, видавничої справи, ЗМІ). Як наслідок, спостерігається поступове витіснення етнічної культури зі свідомості людини та її потреб.

На жаль, доводиться констатувати, що глобальна культура сьогодні – це вже не та світова "класика", котра вбирала у себе найкращі витвори мистецтва різних країн та народів. Це, радше, рівень масової культури, що нагадує "справжній культурний конвеєр, навчений створювати та тиражувати гарно запакований продукт, котрий за своєю культурною наповненістю легко вкладається у середньостатистичний спосіб життя (дозвілля, освіта, споживання) та не потребує культурної підготовки або спеціальних знань" [2, с. 10]. Втім, варто зазначити, що окремі глобальні шедеври за своєю якістю та змістом часто не лише не поступаються, а й перевищують витвори етнічних культур. Зрозуміло, що на це існують цілком очевидні соціальні та глобальні причини. Глобальна культура починає притягувати до себе дедалі більше матеріальних та фінансових можливостей, людських ресурсів (талант, енергію, потенціал). Вона краще задовольняє потреби своїх представників, їх матеріальну зацікавленість, прагнення до слави та популярності. Крім того, сьогодні існують та розвиваються цілі галузі світової культури, котрі, на жаль, не завжди є

Етнокультурний ренесанс VS глобальна культура: сучасний вимір

доступними для культурних та фінансових можливостей окремих країн та народів. Глобальна епоха змінила також парадигму комунікацій, економічних відношень, культури. "Прийшла епоха, у якій все вирішують талант і час – пишуть К. Нордстрем та Й. Рідерстрале, – Найважливіший для виробництва ресурс ходить у черевиках та щодня залишає робоче місце рівно о 17:00 годині" [3, с. 57]. Час прискорюється та зливається в єдину мить. Знання, якими володіє людина, стають застарілими, кількість необхідних умінь та навичок зростає, володіння інформацією нічого не гарантує, проте уміння її застосувати дозволяє отримувати владу над світом. Праця двох професорів Стокгольмської школи економіки "Бізнес у стилі фанк" стала бестселером не випадково. Простий погляд на новий світ та констатація зміни парадигми принесли їм славу та успіх. "Фанкі-бізнес означає, що у майбутньому буде поставати дедалі більше запитань. На деякі з них стандартних відповідей ставатиме все менше. Ейнштейн помилявся. Єдина теорія не врятує нас. Світом править багатоманітність" [3, с. 129]. Очевидно, що роль інтелектуальної еліти у процесах розуміння та творення сучасної культури є визначальною. Перш за все це пов'язано з основною соціальною функцією, яку виконує цей прошарок у загальній системі суспільства – виробництва та підтримання легітимної картини світу. Як зазначає російська дослідниця Н. Козлова, "історія становлення цієї групи сформуvala у них відому усім звичку визначати що є правильним, а що ні, повчати решту суспільства, давати оцінки та виносити вирок" [4, с. 136]. Інтелектуальна еліта, з моменту своєї появи як особливої соціальної групи, постає носієм експертного знання, що є "вищою інстанцією" по відношенню до масової та буденної свідомості.

Як носії сакрального знання представники еліти створюють та формулюють правила, норми та канони для всіх. При цьому завжди існує протиставлення елітарної, високої інтелектуальної культури культурі масовій, профанній. У цьому процесі можна виділити дві тенденції. По-перше, як свідчать дані історико-культурологічних досліджень, соціокультурні витвори елітарних груп з часом стають надбанням широких мас, як це, наприклад, трапилось у випадку з читанням книг задля розваги, столовим етикетом, модою на відповідний одяг та освіту [4, с. 71]. Проте, з іншого погляду, поширення елітарних зразків культури у маси неминуче призводить до спрощення таких зразків, їх вульгаризації. На цьому етапі і проявляється прагнення до маркування та контролю з боку представників еліти, а саме до відокремлення високого і рафінованого від вульгаризованого та приземленого. Дослідники цього питання зазначають, що самі маси достатньо толерантно ставляться до такого оцінювання та часто навіть прислухаються до експертних суджень інтелектуалів. Прикладом цього може слугувати увага звичайних споживачів продуктів глобальної культури до думки літературних, театральних та кіно-критиків [5, с. 42].

Таким чином, можна впевнено стверджувати, що набутки інтелектуальної культури неминуче впливають на глобальну масову

Михайлова М.О., 2013

культуру – від прийняття тих чи інших канонів до конкретних ідей та символів, вносячи водночас свій величезний внесок у процеси світового етнічного ренесансу. Тотальне проникнення глобальної масової культури відбувається одночасно на усіх рівнях – на індивідуальному, загальносуспільному та державницькому як загроза втрати власної (індивідуальної чи національної) культурної самобутності. На загальносуспільному рівні деструктивний вплив масової культури як комерціалізованої культури глобальних масштабів проявляється у тенденції наповнення національного культурного простору артефактами глобальної культури, подавляючи культуротворчі ресурси самої держави. Глобальна культура цілеспрямовано конструюється з метою легітимації глобалізованої реальності економіки, політики та медійних комунікацій. Її ідеологами виступають країни, що просувають культурний імперіалізм як загальнолюдський гуманістичний ідеал. У соціальній структурі сучасного суспільства можна помітити процеси формування нового прошарку, що відноситься до верхньої частини середнього класу, це так званий прошарок "яппі-international" (П.Бергер) – спільнота молодих людей, що займаються бізнесом та іншими видами діяльності, котрі з'явилися ніби з нічого, вільно володіють англійською, відповідним чином ведуть себе та одягаються, працюють та відпочивають, а, у певній мірі, і міркують по-англійськи [6, с. 34]. Різні версти суспільства по-різному реагують на глобалізацію, але, варто зазначити, що саме представники "яппі-international" найбільш спокійно та адекватно до неї ставляться, стають ніби її частиною, об'єднуючою ланкою.

Втім, у сучасному світі можна спостерігати і спроби агресивного неприйняття процесів глобалізації. Найчастіше це відбувається під егідою релігії чи націоналізму (Талібан, Північна Корея). Але ізоляція від глобальної культури передбачає також ізоляцію від глобальної економіки, тому витрати на підтримку позиції протистояння є надзвичайно високими. Існують і менш тотальні форми неприйняття, котрих дотримуються як правило уряди, що намагаються поєднати участь своїх країн у глобальній економіці зі спротивом глобальній культурі (прикладом такої країни є Китай) [6, с. 17].

Отже, за своєю суттю, глобалізація відповідає на явище, яке А. Тойнбі назвав "викликом та відповіддю" [7]. "Виклик" надходить від західних країн, у більшій мірі від США, адже саме американізацію пов'язують з поняттям глобалізації, "відповідь" повинні дати інші країни. Саме від реакції інших країн, їх прийняття чи відторгнення насаджуваних зразків культури буде залежати майбутній розвиток людства. Проте, неможливо не помітити, що на початку XXI століття етнічність, зокрема, етнічні культури, замість того, щоб послаблюватись і зникати, стали ще більш помітними і глибоко укоріненими ніж будь-коли раніше, причому навіть тоді, коли етнічні спільноти займають домінуючі позиції. Нині у багатьох розвинених країнах яскраво виявляється тенденція до реставрації історико-етнічних символів, місцевих традицій і культурних особливостей. Для багатьох країн вони стають невід'ємними рисами індивідуальної і групової ідентичності,

Етнокультурний ренесанс VS глобальна культура: сучасний вимір

наочними "гарантами" її стійкості.

У світі спостерігається зростання популярності одержання освіти національною мовою. Широкої популярності набувають етнічна кухня, етностиль у одязі, в оформленні інтер'єрів, архітектурі. Внаслідок споживання подібних "продуктів" відбувається повернення людей до власних традицій. Перетворення культурних моделей у товар стало вигідним засобом вкладення капіталу і розвитку комерційної ініціативи. Разом з тим акцентування місцевих культурних традицій (як і націоналізм) нерідко є основою політичного радикалізму і підтримки негативної групової ідентичності, що беззастережно заперечує інший культурний досвід. Етнічний ренесанс одночасно є прагнення етнічних груп зберегти власну культурну самобутність в умовах розповсюдження нівелюючих тенденцій процесів глобалізації, які означають гомогенізацію світу, життя за єдиними принципами, прихильність єдиним принципам, дотримання єдиних звичаїв та норм поведінки, прагнення усе універсалізувати.

На думку багатьох дослідників, етнічний ренесанс обумовлений низкою об'єктивних і суб'єктивних, загальних і специфічних чинників. Серед причин загального характеру найчастіше згадуються світові та громадянські війни, соціальні революції та міжетнічні конфлікти. Саме вони пробуджують і підносять індивідуальну й групову етнічну самосвідомість і призводять до вибуху націоналізму та етніцизму. Модернізація сприяє тіснішому об'єднанню тієї чи іншої етнонаціональної спільноти. Але зміни, які приносить із собою модернізація, по-різному впливають на різні етнонаціональні спільноти, ставлячи одні з них у вигідніше становище відносно інших. Нерівномірність впливу модернізації стимулює почуття загрози і відносних втрат, які посилено мусуються засобами масової інформації, швидкому розвитку яких і сприяє модернізація. Відмінності у розвитку породжують заздрість, сіють страх перед наступом внутрішнього колоніалізму, підсилюють побоювання експлуатації й дискримінації, що, в решті-решт, і призводить до зростання етнічної свідомості. Етнічному відродженню значною мірою сприяють посилення соціальної та територіальної мобільності населення багатьох країн і континентів, а також торговельно-економічних, культурних та туристичних зв'язків. Адже все це дає змогу людині ознайомитись з іншими культурами, звичаями, способом життя, побачити їх відмінності від власних матеріальних і духовних цінностей, викликає бажання зберігати й примножувати останні тощо. Нарешті до загальних причин етнічного ренесансу слід віднести й етнонаціональну політику багатонаціональних та поліетнічних держав. Так, наприклад, політика "злиття націй" у колишньому СРСР (30-ті-середина 80-х років XX ст.) та політика "плавильного котла" (melting pot у США – кінець XIX - перша чверть XX ст.), котрі були спрямовані на асиміляцію етнорасових та етнонаціональних спільнот, вели до етнічного ренесансу, але водночас загострювали етнорасові та етнонаціональні конфлікти, погіршували етнополітичну ситуацію. Ще більше сприяє етнічному відродженню політика "етнічного плюралізму", яку нині проводять США, і Михайлова М.О., 2013

котра спрямована на підтримку етнічних груп, але, на відміну від попередньої політики, вона призводить до пом'якшення етнорасових конфліктів, зміцнення етнополітичної стабільності. Виявлена закономірність – незалежність етнічного ренесансу від бажань та намірів правлячих кіл і лише певна відносна залежність від етнонаціональної політики – є ще одним свідченням його природного й об'єктивного характеру [8, с. 193].

Важливо звернути увагу на те, що етнічний ренесанс – це соціальний феномен, який суттєво впливає на етнополітичну ситуацію у багатонаціональних чи поліетнічних державах. Водночас, слід вказати на його світовий, глобальний характер. На це вказують практично всі фахівці зазначеної проблематики. Немає сумнівів, принаймні у деяких західних вчених, що етнічний ренесанс має вкрай суперечливий характер. Дійсно, з одного боку, етнічний ренесанс сприяє відродженню, збереженню і розвитку духовних та культурних надбань етнічностей (мови, культури, способу життя, звичаїв, традицій і т. ін.), що збагачує і саму етнічність, і людство загалом, перешкоджає його уніфікації й стандартизації. А, з іншого боку, призводить до подальшого розмежування і фрагментації людства, створює сприятливий ґрунт для виникнення нових протиріч і конфліктів, зародження потенційних сепаратистських тенденцій тощо. Саме суперечливий характер етнічного ренесансу й зумовлює неоднозначні, часом протилежні його оцінки з боку багатьох відомих і досить об'єктивних західних дослідників. Зокрема, Г. Айзекс вбачає в етнічному ренесансі повернення до "трайбалізму" і "племінних ідолів", вважає його "іронічним, хворобливим і небезпечним парадоксом. Чим більше глобальною стає наша наука і технологія, тим більше наша політика просякається трайбалізмом, чим очевиднішим стає, що людські істоти не можуть жити у своїй роз'єднаності, тим більш роз'єднаними вони стають", – зазначає відомий етнополітолог [8, с. 189]. Його колега А. Шлезінгер також різко виступає проти створення "культу етнічності", гостро засуджує етнічний ренесанс, вважаючи його "злісним, брутальним трайбалізмом, який дедалі глибше вбиває клин між расами, веде до відособлення й геттоїзації та призводить до сепаратизму" [9, с. 20].

Незважаючи на неоднозначність, процес етнічного ренесансу почав швидко охоплювати інші національні та етнічні групи, торкнувшись навіть багатьох етнографічних спільнот. Все це підтверджує тезу про те, що він дійсно має характер ланцюгової реакції: розпочавшись серед тієї чи іншої етнонаціональної спільноти, він буде посилюватись і поширюватись доти, доки не охопить всіх без винятку. "Горизонтальні" стосунки, тобто діалог між етнокультурними спільнотами, можуть бути дуже важливими для уникнення політизації відносин полікультурності. Усі відхилення від балансу інтересів серед цих спільнот, такі як тенденції до асиміляції чи дискримінації, можна зупинити рано, за умови, що існуватимуть ефективні механізми міжкультурного спілкування. Якщо взаєморозуміння між культурами переважає в освіті, пресі, мистецтві, а також у бізнесі, це призводить до мінімалізації ролі політичної влади в регулюванні стосунків

Етнокультурний ренесанс VS глобальна культура: сучасний вимір

між етнокультурними спільнотами і жодних спеціальних перепон не ставиться для їхньої реалізації в публічному соціальному житті [10, с. 227].

За висновком західних науковців, окрім зазначених вище чинників, що мають універсальний характер і діють у всьому світі, значний вплив на стан етнічної свідомості та розвиток етнічних процесів мають і специфічні причини, зумовлені особливостями внутрішнього життя тієї чи іншої країни. Так, наприклад, однією із специфічних причин етнічного відродження у США (як втім і в інших країнах) стало зростання добробуту і життєвого рівня американського народу. Це дало змогу багатьом представникам етнічних груп переключити свою увагу з проблем боротьби за "хліб насущний" на питання з'ясування свого етнічного походження, відродження й збереження своєї мови, культури, звичаїв тощо.

Сучасний плюралізм думок стосовно феномену глобальної культури дозволяє озвучувати різні версії майбутнього українського суспільства, часом навіть фантазійні. Так, І. Каганець розробив стратегію зачаття нового українського етносу, який повинен з'явитись у 2015 році. Автор цієї стратегії стверджує: "Українці всього світу мають перетворитись на глобальний етносоціальний організм. Завдяки спільним зусиллям протягом одного покоління на території України має народитися новий український етнос – етнос нової, постіндустріальної, інформаційної епохи. Він створить нову націю і нову державну систему, ідеально пристосовану до світу III-го тисячоліття. Особливу роль у формуванні нового українського етносу мають відіграти національні меншини, що проживають в Україні. Активне включення національних менших в процес державотворення значно полегшить Україні налагодження взаємодії із зовнішнім світом. Завдяки формуванню нового етносу Україна має можливість уникнути небезпек етнічного протистояння і забезпечити гармонійний розвиток всіх національних культур" [11].

Проте, питання національного відродження і на сьогодні залишається доволі актуальним, підтвердженням чому є полеміка щодо введення російської мови в Україні як другої державної. Процес національного відродження в Україні узагалі доволі суперечливий, оскільки, як відомо, стадії націєгенезу йдуть в певній послідовності: визначення самоідентифікації – розвиток культури – утворення держави. У нашій країні остання фаза навпаки виявилася першою, у той час як фаза самоідентифікації та культурна фаза завершені не до кінця. Тому слід і далі сприяти розвитку процесу національного відродження українців на рівні держави. Для цього потрібно вести відповідну пропагандистську, культурно-просвітницьку та освітньо-виховну роботу, тобто збільшувати кількість українських шкіл, центрів української культури, сприяти видавництву праць, що стосуються історії рідного краю, культури, традицій і звичаїв українського народу тощо.

Серйозну проблему для національного відродження українців складає той факт, що населення держави територіально розмежоване на спільноти заходу і сходу. Таке розмежування спричинено відмінностями Михайлова М.О., 2013

соціокультурного, економічного і політичного розвитку цих територій, що роз'єднує націю. Про це свідчать і події "помаранчевої революції", де сторонами, котрі протистояли одна одній, можна вважати названі спільності. Відмінності між цими територіальними спільнотами найперше проявляються у їх політичних уподобаннях, що ускладнює насамперед, процес державного будівництва, викликає часті політичні кризи, які заважають успішному економічному, культурному і соціальному розвитку українського суспільства.

Висновки

Отже, етнокультурний ренесанс, враховуючи реалії загальноцивілізаційних здобутків, повинен звертатися до ідей, принципів та механізмів реалізації громадянського суспільства. Насамперед, задля уникнення конфліктогенних ситуацій в умовах відродження та самоствердження багатьох етносів. Окрім того задля повнокровного та різнопланового стабільного розвитку на засадах етнонаціональної громадянської культури, використовуючи мережу "горизонтальних" взаємозв'язків, даючи простір для визрівання різних груп інтересів. І що найголовніше, задля творення повнокровної особистості, яка б поєднувала в собі загальнолюдські, особистісно-неповторні, етнічнозумовлені риси, самоствердження якої сприяло б тому найближчому середовищу, в якому вона народилась і виросла.

Аналіз етнічного ренесансу протягом двох останніх століть призводить до висновку про його революційний характер. Адже під час цього процесу відбуваються величезні якісні зрушення у свідомості, поведінці й взаємовідносинах як окремих індивідів, так і великих груп людей. Тому, на нашу думку, етнічний ренесанс можна вважати своєрідною етнічною революцією, яка постає провісником, прологом і супутником якісних змін у етнополітичній картині світу.

Перспективи подальших наукових досліджень

Вважається, що розширення відкритості людства до світових процесів глобалізації призвело до посилення його залежності від культурно-інформаційних процесів, насамперед таких, як глобалізація культурного розвитку, культурна індустрія, зближення масової й елітарної культур. Тому, актуальною проблемою на сьогоднішній день, яка потребує подальшого дослідження, є проблема розгляду етнічного ренесансу як засобу протистояння глобальній масовій культурі.

Список використаних джерел

1. Глиниасти Жан Де. Многополярный мир и глобальная культура / Жан Де Глиниасти. // Международные Лихачевские научные чтения [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.lihachev.ru/pic/site/files/dip_programma/019_zan_de_gliniasti_lek.pdf
2. Нузет А. Глобальный мир и национальная культура / Али Назет // Газета "Авдет". – Вып. 41. – 15 октября, 2012. – С. 10.
3. Нордстрем К., Риддерстрале Й. Бизнес в стиле фанк. Капитал пляшет под дудку таланта / К. А. Нордстрем, Й. Риддерстрале; авт. предисл. В. Дерманов; пер. П. Павловский. – СПб.: Стокгольмская Школа экономики в Санкт-Петербурге, 2000. – 271 с.
4. Козлова Н. Н. Социально-историческая антропология / Н. Н. Козлова. –

Раменское: Ключ-С, 1999. – 187 с.

5. Хагуров Т. А. Человек потребляющий. Антропологическая девиантология массовой культуры. Монография. / Т. А. Хагуров // Saarbrücken [Германия]: Lambert Academic Publishing, 2011. – 284 с.

6. Бергер П., Хантингтон С. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона; пер с англ. В. В. Сапова. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 378 с.

7. Тойнби А. Дж. Постигание истории : Сборник / Пер. с англ. Е. Д. Жаркова; Сост. А. П. Огурцов; Вступ. ст. В. И. Уколовой. – М.: Прогресс. Культура, 1996. – 607 с.

8. Картунов О. Вступ до етнополітології: науково-навчальний посібник / О. В. Картунов. – Київ, 1999. – 300 с.

9. Шлезингер А. Циклы американской истории / Артур М. Шлезингер; Пер. с англ. Развина П. А., Бухаровой Е. И.; Заключ. ст. Терехова В. И. // М.: Прогресс-академия, 1992. – 685 с.

10. Макари́в П. Громадянське суспільство та міжетнічні стосунки / П. Макари́в // Громадянське суспільство як здійснення свободи. Центрально-східноєвропейський досвід. Збірник наук. праць. За ред. А. Карася. – Львів, 1999. – 384 с.

11. Каганець І. В. Психоінформаційні аспекти націотворення [Електронний ресурс] / І. В. Каганець. – Режим доступу : http://rduold.narod.ru/fbook_1/strat_6.html

REFERENCES (TRASLATED & TRANSLITERATED)

1. Gliniasty Jean de. The multiplicity world and the global culture / Jean de Gliniasty // International Likhachov Scientific Conference. – Mode of access: http://www.lihachev.ru/pic/site/files/dip_programma/019_zan_de_gliniasti_lek.pdf

2. Nazet A. Global world and national culture / Ali Nazet // "Avdet". – №. 41. – 15 October, 2012. – P. 10.

3. Nordstrom K., Ridderstrale J. Funky Business / Kjell Nordstrom, Jonas Ridderstrale; introduction. V. Dermanov, transl. from English P. Pavlovsky. – Stockholm School of Economics in Saint Petersburg, 2000. – 271 p.

4. Kozlova N. N. Socio-historical / N. N. Kozlova. – Ramenskoe : Key-C, 1999. – 187 p.

5. Hagurov T. A. Homo Consumens. Anthropological deviantologi of mass-culture. Monograph. / T. A. Hagurov // Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2011. – 284 p.

6. Berger P., Huntington S. Many Globalizations: Cultural Diversity in the Contemporary World / Peter Ludwig Berger, Samuel P. Huntington; transl. from English V. V. Sapova. – М.: Aspect Press, 2004. – 378 p.

7. Toynbee A. A Study of History / transl. from English E. D. Zharkova; comp. by A. P. Ogyrtsov; introd V. I. Ykolova. – М. : Progress Culture, 1996. – 607 p.

8. Kartynov O. Introduce to ethnopolitologi: naukovо-navchal'niy posibnuk / O. V. Kartynov. – Kyiv, 1999. – 300 p.

9. Schlesinger A. Cycles of American History / Arthur Meier Schlesinger; transl. from English Razvina P. A., Byharova E. I.; ed. last Terehova V. I. // М. : Progress-Academy, 1992. – 685 p.

10. Makariv P. Civil society and the interethnic relations / P. Makariv // Civil society as a freedom. Central-west Europeans practice. Collection of scientific works. Ch. yet. A. Karas. – Lviv, 1999. – 384 p.

11. Kaganets I. V. Psycho information aspects of nation-building / I. V. Kaganets. – Mode of access:: http://rduold.narod.ru/fbook_1/strat_6.html

М. А. МИХАЙЛОВА

Житомирский государственный университет имени Ивана Франка, Житомир,
E-mail: mihailova-marina@inbox.ru.

ЭТНОКУЛЬТУРНЫЙ РЕНЕССАНС VS ГЛОБАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА: СОВРЕМЕННОЕ ИЗМЕРЕНИЕ

Последние десятилетия XX века в мировом культурологическом дискурсе были названы "этническим ренессансом". В статье анализируется противостояние этнокультурного ренессанса глобальной культуре, а также генезис ренессанса в развитии этничности, самосознании этнических черт, с целью предотвращения этнических конфликтов. Обосновывается, что доминирующим фактором развития современного мира является глобализация социокультурных процессов. Дается характеристика развития современного общества с учетом глобализационных тенденций, результатов распространения информационных технологий и их влияния на культуру. В статье исследуется конституирующая роль культуры в процессе глобализации, которая обуславливается потенциально-глобальными последствиями культурно-насыщенных "локальных" действий; унификация культуры, несущая в себе риски не только для отдельной личности, но и для общества в целом. Анализируются проблемы описания тенденций современной культуры. Рассматриваются перспективы сохранения этнической культуры в контексте противоположных по характеру процессов глобализации и регионализации. Автор приходит к выводу, что глобализация, интенсифицируя межкультурное взаимодействие, способствует взаимопроникновению различных этнокультур, на основе которого происходит формирование толерантности в интернационализирующемся социуме.

Ключевые слова: этнокультурный ренессанс, культура, глобальная культура, этничность, глобализация, идентичность.

M. MIKHAILOVA

Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr
E-mail: mihailova-marina@inbox.ru.

ETHNIC CULTURAL RENAISSANCE VS GLOBAL CULTURE: MODERN CONTEXT

In the world cultural discourse the last decade of the XX-th century was given the name of the "ethnic renaissance era". The article analyzes the confrontation with the Ethnic cultural Renaissance and the Global Culture, as well as the role of Ethnic cultural Renaissance in ethnicity development, in the self recognition of one's own ethnic traits, in ethnic identity and in the process of solution of ethnic conflicts. It is proved that the ethnic cultural is a determining component of social existence, it influences on the forming of consciousness of society and on the state of public interrelations. It is proved that dominate point of the modern development is the globalization of the social processes in the world. The process of development of modern society taking into account global tendencies, consequences of distribution of information technologies, and their influence on a culture is described.

The constituting role of culture in the globalization process, which is determined by potentially-global consequences of the cultural-sated local actions are discusses in the article. The author considers unification of cultures endangers not only a person, but also a whole society. The article analyses the problems of description of modern culture trends. The paper discusses prospects of preservation of the ethnic culture in a context of opposite processes of globalization and regionalization. The author comes to a conclusion that globalization, intensifying intercultural interaction, promotes interosculation of various ethnocultures on the basis of which a tolerance takes shape in the internationalizing society.

The article is a theoretical study of the phenomenon of the XXth century global culture.

The work emphasises the topicality of objective and thorough research in the complex, contradictory and multi-aspect phenomenon of global culture, which is an important layer of modern culture and determines its present state and prospects. Global culture is constantly spreading. Therefore much prominence has been given to issues associated with factual processes of the development of global culture in modern societies.

It is proved that the ethnic cultural is a determining component of social existence, it influences on the forming of consciousness of society and on the state of public interrelations. The topical questions of savings of cultural diversity in world are revealed in the article. The influence of ethnic cultural renaissance on the national development is researched and the means of improvement of humanitarian evolution of society are proposed.

Key words: ethnic cultural renaissance, culture, global culture, ethnicity, globalization, identity.

Стаття надійшла до редколегії 11.04.13

Прийнята до друку 16.04.13

Рецензент: к.ф.н., доц. Калюжний В.С.